

REKOMENDACIJOS DARBUOTOJAMS DĖL JŲ ELGESIO IR VEIKSMŲ SUSIDŪRUS SU GALIMA KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMA VEIKA

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Rekomendacijų darbuotojams dėl jų elgesio ir veiksmų susidūrus su galima korupcinio pobūdžio nusikalstama veika (toliau – Rekomendacijos) tikslas – užkirsti kelią galimiems korupciniams veiksams; reglamentuoti Vilniaus Fabijoniškių gimnazijos darbuotojų veiksmus, kai jiems yra siūlomas ar duodamas kyšis; įtvirtinti, kad sąžiningumas ir skaidrumas gimnazijos veiklos srityse yra prioritetas; didinti visuomenės pasitikėjimą gimnazijos ir jos darbuotojais.

2. Rekomendacijose vartojamos sąvokos:

2.1. **Darbuotojas** – gimnazijos valstybės tarnautojas ir darbuotojas, dirbantis pagal darbo sutartį;

2.2. **Klientas (pareiškėjas, tiekėjas)** – asmuo, kuris kreipiasi į mokyklą dėl informacijos gavimo, dėl administracinės procedūros atlikimo arba kuris dalyvauja gimnazijos vykdomuose viešuosiuose pirkimuose, arba kuris gimnazijoje mokosi, taip pat besimokančių vaikų tėvai;

2.3. **Korupcinio pobūdžio nusikalstamos veikos** – kyšininkavimas, prekyba poveikiu, papirkimas, kitos nusikalstamos veikos, jeigu jos padarytos viešojo administravimo sektoriuje arba teikiant viešąsias paslaugas siekiant sau ar kitiems asmenims naudos: piktnaudžiavimas tarnybine padėtimi arba įgaliojimų viršijimas, piktnaudžiavimas oficialiais įgaliojimais, dokumentų suklastojimas, sukčiavimas, turto pasisavinimas ar iššvaistymas, tarnybos paslapties atskleidimas, neteisingų duomenų apie pajamas ar turtą pateikimas, nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimas, kišimasis į valstybės tarnautojo ar viešojo administravimo funkcijas atliekančio asmens veiklą ar kitos nusikalstamos veikos, kai tokių veikų padarymu siekiama ar reikalaujama kyšio, papirkimo arba nuslėpti ar užmaskuoti kyšininkavimą ar papirkimą;

2.4. **Kyšininkavimas** – darbuotojo, savo ar kitų naudai tiesiogiai ar netiesiogiai paties ar per tarpininką pažadėtas ar susitartas priimti kyšis arba reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį, arba priėmimas kyšio už teisėtą ar neteisėtą veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus;

2.5. **Kyšis** – bet kokios turtinės ar kitokios asmeninės naudos sau ar kitam asmeniui (materialios ar nematerialios, turinčios ekonominę vertę rinkoje ar tokios vertės neturinčios) forma išreikštas neteisėtas ar nepagrįstas atlygis už pageidaujimą darbuotojo teisėtą ar neteisėtą veikimą arba neveikimą vykdant įgaliojimus, taip pat siekiant išskirtinės padėties ar nuolankumo. Kyšis gali būti ne tik pinigai, daiktai, maisto produktai, alkoholis, bet ir paslaugos, nuolaidos, atleidimas nuo turtinių įsipareigojimų ir kt.;

2.6. Kitos Rekomendacijose vartojamos sąvokos yra suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatyme, Lietuvos Respublikos baudžiamajame kodekse, Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatyme.

II SKYRIUS

GIMNAZIJOS DARBUOTOJŲ VEIKSMAI, KAI JIEMS YRA PASIŪLOMA PRIIMTI KYŠĮ AR DUODAMAS KYŠIS

3. Siekiant palankaus sprendimo gimnazijos darbuotojams gali būti tiesiogiai ar netiesiogiai siūlomas, žadamas duoti ar duodamas kyšis.

4. Darbuotojai privalo elgtis nepriekaištingai, būti nepaperkami, nepriimti dovanų, pinigų ar paslaugų, išskirtinių lengvatų ir nuolaidų.

5. Tarnybos darbuotojai turi neprovokuoti, nereikalauti duoti ar pažadėti duoti kyšį ir elgtis taip, kad savo elgesiu nesudarytų įspūdžio, kad yra provokuojama ar reikalaujama duoti, pažadėti duoti kyšį ar susitarti dėl kyšio davimo už darbo pareigų (nepriklausomai nuo to, ar nurodoma konkrečiai veika ir nuo to, ar ji yra teisėta ar neteisėta) atlikimą ar neatlikimą praecityje ar ateityje.

6. Darbuotojams įstatymai draudžia duoti ir priimti bet kokias dovanas¹. Jei darbuotojas priima „dovaną“ už savo atliekamas pareigas – jis priima kyšį. Darbuotojai už savo darbą gauna darbo užmokestį ir jiems negalima papildomai atsidėkoti (suteikti naudos). Kartais klaidingai manoma, kad kyšiu laikomas pinigų arba daiktų davimas tarnautojui prieš jam atliekant tam tikrus veiksmus, o, jei po veiksmų atlikimo, – tai dovana. Abiem atvejais tai yra nusikaltimas.

7. Atsakomybė už korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas numatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso XXXIII skyriuje Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams. Baudžiamoji atsakomybė gresia tiek už kyšio davimą, tiek už priėmimą. Pirmuoju atveju atsako asmuo, duodantis kyšį, antruoju – asmuo, priimančias kyšį.

8. Pažadas, susitarimas, reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį yra baigtas nusikaltimas, t. y. pradėti ikiteisminį tyrimą galima ir asmeniui nepriėmus kyšio fiziškai. Baudžiamas yra ne tik pats kyšio davimas / priėmimas, tačiau ir susitarimas ar pažadas duoti / priimti kyšį, taip pat reikalavimas ar provokavimas duoti kyšį.

9. Visais atvejais, jei manoma, kad gali būti siūlomas, žadamas ar duodamas kyšis (esant bet kokioms asmens užuominoms, prašymams ar pasiūlymams), darbuotojas pirmiausia turėtų taikyti prevencines priemones ir įspėti asmenį, kad tokie veiksmai užtraukia baudžiamąją atsakomybę.

10. Jeigu darbuotojui einant pareigas ir (ar) atliekant tarnybines funkcijas siūlomi / duodami pinigai, daiktai, dovanų čekiai, maisto produktai, gėrimai ar kitos vertybės, siūlomos nemokamos paslaugos, nuolaidos ar pan., t. y. kyšis, darbuotojams rekomenduojama:

10.1. nepriimti kyšio (neimti kyšio į rankas), neatsižvelgiant į jo vertę;

10.2. jei yra galimybė, padaryti garso ir / ar vaizdo pokalbio (veiksmo) įrašą; nufotografuoti ant stalo ar kitur padėtą kyšį;

10.3. aiškiai pareikšti ir savo elgesiu parodyti asmeniui, kad netoleruojate jokių kyšių;

10.4. paaiškinti asmeniui, kad jo veiksmai gali būti vertinami kaip nusikalstami ir užtraukti baudžiamąją atsakomybę;

10.5. įspėti asmenį, kad apie kyšio siūlymą / davimą bus informuotas tiesioginis ir (ar) skyriaus vadovas, asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją Tarnyboje ir ikiteisminio tyrimo įstaiga², jei yra galimybė, neleisti asmeniui pasišalinti ir skubiai telefonu informuoti tiesioginį ir (ar) skyriaus vadovą, asmenį, atsakingą už korupcijos prevenciją gimnazijoje, ikiteisminio tyrimo įstaiga;

¹ Išskyrus gautas dovanas, kurioms netaikomas apribojimas vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 13 straipsnio 2 dalimi.

² Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, prokuratūra, Lietuvos policija ar kita ikiteisminio tyrimo įstaiga, kuriai pavesta tirti tam tikras korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas.

10.6. iki ikiteisminio tyrimo pareigūnų atvykimo elgtis pagal ikiteisminio tyrimo pareigūnų nurodymus. Ikiteisminio tyrimo pareigūnams atvykus į įvykio vietą, vykdyti jų nurodymus, suteikti kuo daugiau informacijos ir duoti teisingus parodymus apie tai, kas įvyko;

10.7. įsidėmėti, kad ikiteisminio tyrimo duomenys yra neskelbtini (neviešinami), nekomentuojami.

11. Jei išėjus klientui (pareiškėjui, interesantui ir kt.) savo darbo vietoje darbuotojas tarp dokumentų randa grynųjų pinigų, dovanų čekių, nuolaidų kuponų ir pan. (kad ir kiek laiko būtų praėję), būtina nedelsiant susisiekti su klientu, perspėti apie gresiančią baudžiamąją atsakomybę ir paprašyti kuo skubiau atvykti pasiimti paliktų daiktų. Apie tai nedelsiant informuoti tiesioginį ir (ar) skyriaus vadovą ir asmenį, atsakingą už korupcijos prevenciją gimnazijoje.

12. Jei kyšis buvo pasiūlytas, pažadėtas arba reikalavimas, grasinimas atlikti tam tikrus veiksmus (tiek teisėtus, tiek neteisėtus) buvo perduotas el. paštu, telefonu ar kitomis ryšio priemonėmis (socialinių tinklų paskyroje), darbuotojas:

12.1. privalo imtis priemonių išsaugoti įrodymus: neištrinti el. pašto laiškų, trumpųjų žinučių, esant galimybei, daryti garso, vaizdo įrašus su neteisėtą atlygį siūlančiu asmeniu;

12.2. jei kyšis buvo atsiųstas anonimiškai kaip pašto siunta ar per kurjerį, padaryti siuntos išpakavimo ir siuntos turinio nuotraukas. Jos gali suteikti papildomos informacijos nustatant kyšio davėją;

12.3. informuoti tiesioginį ir (ar) kuruojantį direktoriaus pavaduotoją, asmenį, atsakingą už korupcijos prevenciją gimnazijoje, ikiteisminio tyrimo įstaigą.

III SKYRIUS

ASMENS, ATSAKINGO UŽ KORUPCIJOS PREVENCIJĄ GIMNAZIJOJE, VEIKSMAI, GAVUS KLIENTO (PAREIŠKĖJO, TIEKĖJO) PRANEŠIMĄ APIE GALIMĄ KORUPCINIO POBŪDŽIO NUSIKALSTAMĄ VEIKĄ

13. Jei klientas (pareiškėjas, tiekėjas) asmeniui, atsakingam už korupcijos prevenciją gimnazijoje, pranešė apie galimą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką gimnazijoje, jis turi būti informuojamas, kad įgaliojimus tirti korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas turi Specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT), prokuratūra, kitos ikiteisminio tyrimo institucijos pagal kompetenciją.

14. Apie šių Rekomendacijų 13 punkte nurodytą gautą informaciją asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją gimnazijoje, tą pačią darbo dieną raštu privalo pranešti STT, prokuratūrai ar kitai ikiteisminio tyrimo institucijai pagal kompetenciją.

15. Jei informacija buvo gauta anonimiškai telefonu, el. paštu, paštu, asmuo, atsakingas už korupcijos prevenciją gimnazijoje, apie tokį įvykį turi ne vėliau kaip kitą darbo dieną raštu informuoti STT, prokuratūrą ar kitą ikiteisminio tyrimo instituciją pagal kompetenciją.

16. Jei pareiškėjas kreipėsi į asmenį, atsakingą už korupcijos prevenciją gimnazijoje arba į gimnazijos direktorių, nurodydamas, kad jis yra galimai provokuojamas atlikti korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką – duoti kyšį, nes, jo nuomone, vilkinamas darbuotojo procedūrinis veiksmas, paslaugų teikimas ir pan., jam turi būti pasiūloma kreiptis į kompetentingas institucijas nurodant būdus, kaip pranešti apie galimą korupcinio pobūdžio nusikalstamą veiką.

IV SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Su šiomis Rekomendacijomis gimnazijos darbuotojus per 3 darbo dienas nuo Rekomendacijų priėmimo ir (ar) pakeitimo dienos supažindinami TAMO dienyne. Naujai į gimnaziją

priimtus pavaldžius darbuotojus su šiomis Rekomendacijomis per 3 darbo dienas nuo priėmimo į pareigas dienos supažindina TAMO dienyne.
